

MIHAI SORIN RĂDULESCU

DIN ISTORIA
FAMILIEI GHIKA

Contribuții de istorie culturală

29. Scrisoare a lui Matila C. Ghyka către fiica sa Maureen, fără lună și an

Londres 19
31 Queen's Gate Terrace
S.W. 7

Maureen Chérie!

Reçu ce matin ta longue lettre pour Loulou, que je viens de lui remettre; elle a été ravie. Son adresse complète est: St Mary Abbot's Hospital

Elizabeth Ward

Marloes Road W.8.

La boutique avec Niki Stourdza¹ et Pussy m'amuse beaucoup; c'est la „Sleeping Beauty” qui se réveille à Paris.

Merci pour l'adresse de Brutinel²; je lui écrirai

Love, Dad

30. Scrisoare a lui Matila C. Ghyka către fiica sa Maureen, fără lună și an

Londres 22

Maureen Chérie,

Ravi de recevoir ta lettre; nous commençons à être inquiets! Je [...] de répondre à Démètre au sujet des Balsch et lui ai fourni les informations nécessaires; j'écrirais aussi à Julie.

Mum s'est tirée d'affaire rapidement avec sa pneumonie, heureusement car tout le monde même moi est tombé malade après et elle a été nursé [indesc.] pour tout le monde, Betty étant absente.

¹ Fiul lui Constantin Sturdza și al soției sale Paulette, născută Canano. A fost căsătorit cu Ileana Ghika, fiica lui Henri Ghika, din ramura moldovenească a Ghiculeștilor având supranumele „Brigadier”, din care scobora și soția diplomatului Dimitrie Ghika.

² Generalul Brutinel este amintit în memoriile lui Matila Ghyka, *op. cit.*, p. 120.

*Nous, c'est-à-dire Pollinger (et Evangeline Bruce ¹!) travaillons pour une édition américaine des Mémoires; il y a des chances.
Je te passe Mum.*

*Love,
Dad*

¹ Evangeline Bruce, născută Bell (1914–1995), soția lui David Bruce (1898–1977), ambasador al Statelor Unite în Franța, Germania, Marea Britanie, China și la NATO. A lucrat pentru Office for Strategic Studies la Paris, după încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, în cadrul serviciilor de aplicare a Planului Marshall în Franța. Vezi, pe internet, necrologul ei din 15 decembrie 1995, în *The Independent*, de Antony Beevor și Artemis Cooper. Despre David Bruce, vezi art. din Thomas Parish, *Enciclopedia Războiului Rece*, traducere de Ion Nastasia, București, Ed. Univers Enciclopedic, 2002, p. 52. David Bruce a fost ambasador în Franța între 1949–1952 și în Marea Britanie, între 1961–1969. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a lucrat, ca și soția sa, la Oficiul Serviciilor Strategice din Europa (antecesorul C.I.A.). Aceste date biografice sunt lămuritoare pentru înțelegerea legăturilor dintre soții Bruce și Matila C. Ghyka. Evangeline Bruce este menționată de acesta din urmă în amintirile sale ca o bună prietenă, *op. cit.*, p. 187.

UN ROMÂN PE ȚĂRMUL MEDITERANEI

*N*u este întâmplător faptul că, în țara Cartaginei, tocmai un român a jucat un anumit rol, unul de altfel foarte puțin cunoscut, dacă nu chiar pe de-a-ntregul necunoscut pe meleagurile sale de obârșie. Cine vizitează astăzi Tunisia ia cunoștință de existența unei frumoase localități de litoral, Hammamet, în care o instituție numită Centrul Cultural Internațional găzduiește diferite manifestări, între care și un festival de teatru. Aproape 70 km despart ceea ce a mai rămas din vechea rivală a Romei – ruinele orașului *roman* Cartagina – de fosta vilă a unui bogat aristocrat român, devenită proprietate a statului tunisian și, în această calitate, sediu al instituției amintite. Din fericire, toate ghidurile turistice ale Tunisiei, precum și numeroase website-uri relative la acest subiect îi menționează pe George Sebastian și încântătoarea sa vilă, ce a stârnit o puternică admirație din partea arhitectului Frank Lloyd Wright.

Persoana lui George Sebastian este însă învăluită în numeroase mistere și sunt încă necesare cercetări pentru a-i lămuri spectaculoasa biografie. Mărturisesc că nu auzisem de el până când fostul diplomat Alexandru Ghika (1914–2001), președintele Casei Românești

din Paris, mi-a atras atenția asupra lui, ca și asupra unei alte prezențe românești din spațiul mediteranean: Ioana Ghika-Comănești, proprietara vilei Gamberaia de lângă Florența. Care este legătura dintre aceste trei personaje? Pentru a înțelege cadrul istoric și genealogic trebuie reamintită o ramură moldovenească a numerosului neam domnesc al Ghiculeștilor, cea supranumită „Brigadier”, care a dat într-o singură generație trei frați diplomați: Alexandru, Emil și Grigore Ghika. Cu toții au fost, în jurul anului 1900, miniștri plenipotențari în diferite capitale însemnate: Grigore Ghika (1847–1911), presupusul bunic sau tată al lui George Sebastian, a reprezentat regatul român în această calitate la Berlin (1888–1896), apoi la Paris (1896–1908). Soția sa, Marietta, născută Keșco, era soră cu Jeanne-Catherine, fosta soție a ofițerului Eugen Ghika-Comănești, participant la Războiul de Secesiune din America, și cu regina Natalia a Serbiei. Poate nu este inutil de precizat că surorile Keșco erau fiicele ofițerului rus Pavel Keșco și ale soției sale Pulcheria, născută Sturdza, descendentă a domnitorului Moldovei, Ioniță Sandu Sturdza, și că bunica lor paternă provenea din familia Balș; Keșculeștii înșiși constituiau o veche spiță boierească.

Diplomatul Grigore Ghika a avut, din căsătoria sa cu Marietta Keșco, doi fii: Henri, căsătorit cu o verișoară primară a Marthei Bibescu, Margareta, născută Mavrocordat, și George, căsătorit cu o cunoscută demimondenă pariziană din *les années folles*, Liane de Pougy. Henri Ghika a locuit în București într-o casă boierească încă existentă, cu anul „1911” scris cu cifre latine pe fațadă, casă aflată la colțul străzilor Căpitan Gheorghe Demetriade și Ermil Pangrati, lângă biserica franceză Sacré Coeur. Aceasta din urmă deservea Institutul Saint-Vincent-de-Paul – în

al cărui sediu se află astăzi Institutul de Endocrinologie „C.I. Parhon” –, clădire în care a funcționat Monseniorul Vladimir Ghika, dintr-o altă ramură a acestei familii decât cea a Ghiculeștilor-Brigadier. Prezența Monseniorului în filiala bucureșteană a acestui ordin monahal explică ridicarea statuii sale – celebrul *Cărturar* al lui Gheorghe Anghel – în imediata apropiere, chiar în fața casei în care a locuit Henri Ghika. Vecinătăți semnificative pentru acela care va fi fost o rudă apropiată a lui George Sebastian, asupra paternității căruia persistă un anumit mister. În documentata biografie a Marthei Bibescu, apărută în 1998 și în limba română, Ghislain de Diesbach nota despre eroina sa: „În 1951 locuiește la Georges Sebastian, o rudă a familiei Ghika, și notează: «Mă simt cuprinsă azi de un fel de bucurie. Singură în camera mea, cu zgomotul mării mătăsoase, culoarea păunului, ascult, respir și mă simt fericită. Aptitudinea pentru fericire, iată singurul lucru care nu m-a părăsit încă. Fără ea, restul nu contează. M-am născut cu o dispoziție fericită»” (pp. 801–802). Este aceasta o stare de spirit pe care cu certitudine i-a indus-o și atmosfera paradisiacă a vilei lui George Sebastian, situată în mijlocul unui parc cu esențe diverse, având o perspectivă largă asupra golfului Hammamet.

Acest pasaj din cartea scriitorului francez întărește ceea ce știam de la regretatul Alexandru Ghika de la Paris: potrivit lui, George Sebastian era *fiul natural* al unui Ghika din ramura numită „Brigadier”. Chiar dacă asemănările fizice au o doză considerabilă de relativitate, coroborate cu alte indicii, ele pot căpăta relevanță. Privind fotografiile lui George Ghika (fratele mai sus-amintitului Henri Ghika) din cartea unui alt scriitor francez, Jean Chalon, despre Liane de Pougy, și imaginile chipului lui

George Sebastian, asemănarea este sesizabilă. De altfel, chiar și prenumele „George” ar putea fi în acest caz un indiciu semnificativ. Iar o asemănare fizică exista, de asemenea, între aristocratul român din Tunisia și Alexandru Ghika, vărul său parizian. Potrivit necrologului publicat de Ion Varlam în septembrie 2001 în revista *Căminul românesc*, din Elveția, Alexandru Ghika „între 1948 și 1953 a avut diferite situații profesionale, fiind, pe rând, secretarul milionarului american de cetățenie română (a călătorit până la moarte cu pașaportul special eliberat celor care au primit autorizația de a părăsi România cu trenul zis «Tache Ionescu», după Pacea de la Buftea, periodic reînnoit de Ambasada Regală a României din Madrid!) Gheorghe Sebastian și al Principelui Nicolae al României, trăind pe lângă aceștia în Tunisia, la Hammamet, și în Spania”. Alexandru Ghika era, așadar, în măsură să cunoască originea lui George Sebastian.

Recent, o scurtă semnalare a acestuia a fost făcută de dl Radu Duda, principe de Hohenzollern, în volumul *Șapte* (2003), în capitolul intitulat „Hammamet”, în care relatează o călătorie în Tunisia a domniei sale și a A.S.R. Principesa Margareta, la invitația lui Frédéric Mitterrand: „Mulți europeni și americani s-au simțit atrași de aceste locuri, pentru a trăi aici nu o lună pe an, ci definitiv. Ei au construit case și parcuri ce dăinuiesc și azi. Un aristocrat român, George Sebastian, și soția lui, Flora, au construit cea mai frumoasă casă din oraș. Acest cămin cu suflet românesc și veșminte arabe a atras o mulțime de personalități ale lumii. După moarte, Sebastian a lăsat totul statului tunisian, iar azi sălășluiește acolo un centru cultural” (p. 82).

Stabilit în Tunisia după Primul Război Mondial, George Sebastian pare a nu fi întreținut relații cu țara de

origine, ceea ce s-ar putea explica prin faptul că aproape toți membrii acestei ramuri a Ghiculeștilor – ca și rude ale lor, precum Ioana Ghika-Comănești sau Martha Bibescu – au trăit multă vreme în străinătate. Potrivit unor istorisiri orale – pe care nu am avut însă cum să le verific –, înainte de a se așeza la Hammamet, George Sebastian a sejurat în Elveția și apoi în America. De altfel, soția sa era americană. Întrebările legate de biografia lui sunt însă numeroase: de la acelea legate de data de naștere și de deces până la întrebarea de unde provenea bogăția lui sau dacă a lucrat în Tunisia pentru serviciile de informații occidentale, presupunere foarte plauzibilă. După cum se știe, Tunisia a fost protectorat francez (deci o semicolonie) între 1881–1956, fiind însă condusă direct de către beii din dinastia husaynidă, o dinastie de obârșie tunisiană aflată la putere încă de la începutul secolului al XVIII-lea. Paralelismul este evident: Tunisia fusese provincie otomană, fiind cârmuită de către beii arabi, după cum Țările Române se aflaseră și ele sub suzeranitate turcească, având în frunte domnitori autohtoni. Aflată în centrul Mediteranei, acolo unde marea se îngustează, în vecinătatea Italiei, însemnătatea strategică a Tunisiei era – și este – considerabilă, mai ales pentru Marea Britanie, care a aspirat permanent spre hegemonie în acest spațiu maritim. Dar și alte puteri erau interesate de a-și avea acolo reprezentanți, în primul rând Franța, de care era atât de legată această ramură a Ghiculeștilor. André Gide l-a vizitat pe George Sebastian la Hammamet, după cum a fost și invitatul rudei acestuia, Ioana Ghika-Comănești, la vila Gamberaia de lângă Florența. Adevărul este că biografia lui George Sebastian ar face un excelent roman de spionaj...

Destinul vilei de la Hammamet este cu totul ieșit din comun. George Sebastian i-a avut aici ca oaspeți pe regii Angliei, Churchill și-a scris sub aceste ziduri albe o parte din memorii, iar în timpul ocupației germane a fost sediul cartierului general al lui Rommel. Stranie și poate semnificativă coincidență: între numele feldmareșalului, faptul că Africa de Nord, plină de vestigii romane, fusese parte a Imperiului roman și faptul că sediul comandamentului german a fost instalat tocmai în casa unui român. De altfel, într-una dintre încăperile ei, alături de reușitul bust al aristocratului român, pe care am putut citi semnătura sculptorului (D. Radu), precum și anul „2000”, poate fi văzut – nepus pe un soclu, ci direct pe pardoseală – un bust roman ce amintește de acela al unui împărat sau al unui om politic. O ironie a celor care au amenajat interiorul sau chiar o aluzie la ideea latinității românilor ori poate că amândouă în același timp? Tot în interiorul vilei mai poate fi admirat un portret din zilele noastre al lui George Sebastian, realizat de un artist român contemporan, probabil după o fotografie. Doar acestea mai sunt semnele vizibile ale trecerii pe acolo ale unui român uitat, a cărui memorie pare să se piardă din ce în ce mai mult.

O excelentă descriere a vilei se găsește în cartea lui Ashraf Azzouz și David Massey, *Maisons de Hammamet. Patrimoine et architecture*, apărută la Tunis în 1988. Reiese de aici contribuția pe care proprietarul însuși a avut-o în amenajarea atât a interiorului, cât și a parcului. George Sebastian a fost ceea ce poate fi pe drept cuvânt numit un estete, un *arbiter elegantiarum*. Dispunând de un teren de nouă hectare, aristocratul român și-a construit casa în anul 1927 și „a inventat astfel un vocabular arhitectural bazat pe cercetarea și cunoașterea arhitecturii

vernaculare. Formele tradiționale au fost resculptate într-un elan de purificare a liniilor. În jurul bazinului de marmură albă, coloanele inspirate de moscheea de la Kairouan [unul dintre locurile sfinte ale Islamului, aflat în Tunisia] sunt ornamentate cu capiteli de la *Dar* [= „casă”, în limba arabă] *Chaâbane* albite cu var” (p. 48). Decorația interioară a fost concepută de către George Sebastian, un aport la construirea vilei avându-l și un arhitect sicilian.

Conform cărții amintite, vila a fost vândută în 1962 statului tunisian, iar George Sebastian a fost numit consilier al lui Driss Guiga, comisar general al turismului. Aristocratul român a conceput și alte reședințe la Hammamet, de pildă *Dar Ambara*, de asemenea o clădire cu un portic sprijinit pe coloane (p. 107). Potrivit expresiei autorilor albumului, „*Dar Sebastian*, actualul Centru Cultural Internațional din Hammamet, este una dintre casele cele mai copiate din lume” (p. 48). Cu adevărat, ceea ce poate fi observat este că o mare parte din arhitectura hotelieră de pe coasta tunisiană a reluat și a amplificat – uneori chiar în forme excesive – arhitectura armonioasă a vilei lui George Sebastian. Este un fenomen de emulație remarcabilă, ce a pornit de la gustul unui român pentru farmecul artei orientale.

GHICULEȘTII – ARISTOCRAȚII DE LÂNGĂ NOI

*U*na dintre familiile ilustre ale românilor care își așteaptă încă monografia – ca și atâtea altele, din păcate – sunt Ghiculeștii. De obârșie albaneză, după cum istorisește cronicarul Ion Neculce în *O samă de cuvinte*¹, acest neam s-a „românizat” rapid, identificându-se cu interesele poporului nostru, atât pe plan politic, cât și pe plan cultural. Că așa stau lucrurile o dovedesc activitatea ctitoricească a lui Grigore al II-lea Ghica², jertfa lui Grigore al III-lea Ghica, în 1777³, politica de modernizare incipientă dusă de Grigore al IV-lea Ghica⁴ în Țara Românească, după Răscoala lui Tudor Vladimirescu, unionismul și liberalismul lui Grigore Alexandru Ghica al Moldovei⁵, plurivalenta

¹ Ion Neculce, *Opere*, ediție critică și studiu introductiv de Gabriel Ștrempel, București, Editura Minerva, 1982, pp. 186–188.

² Constantin C. Giurescu, *Istoria Bucureștilor*, ed. a II-a revăzută și adăugită, București, 1979, p. 88.

³ Ion Nistor, *Istoria Bucovinei*, București, Editura Humanitas, 1991, pp. 13–14.

⁴ Cornel I. Scafeș, Vladimir Zodian, *Grigore al IV-lea Ghica (1822–1828)*, București, Editura Militară, 1986, cap. III și IV.

⁵ Leonid Boicu, *op.cit.*

personalitate a lui Ion Ghica, clasic al literaturii române¹, exploratorii Dimitrie și Nicolae Ghika-Comănești², creația arhitecturală a lui Nicolae Ghika-Budești³, totodată remarcabil istoric al arhitecturii, precum și opera matematică a lui Alexandru Ghika⁴. Enumerarea poate continua copios, pentru că familia aceasta nu numai că a dat zece domnitori Țărilor Române⁵ (așadar, cel mai mare număr, după acela al vechilor dinastii ale Basarabilor și Mușatinilor), ci a dovedit o creativitate culturală și un devotament patriotic ce merită a fi rememorate și prețuite la dimensiuni juste. Mă grăbesc să adaug că istoricul nu are a „opune” familiile domnitoare pământene dinastiei de origine germană, sub care România a cunoscut marile sale înfăptuiri: independența și unitatea națională. Neamurile domnești care au dat Țărilor Române

¹ Despre Ion Ghica există o bibliografie foarte bogată. Printre numeroasele titluri ce pot menționate, vezi Ion Roman, *Viața lui Ion Ghica*, București, Editura Minerva, 1970.

² V. Hilt, *Călători și exploratori români*, București, 1972; Valentin Borda, *Călători și exploratori români*, București, Editura Sport – Turism, 1985, pp. 189–192, 193–195.

³ *Personalități românești ale științelor naturii și tehnicii. Dicționar*, p. 163 (articol de S. Julman); Octav Doicescu, *Profesorul arhitect N. Ghika-Budești sau Discursul vizual al arhitecturii*, în *Idem, Despre arhitectură. Scrieri, cuvântări*, pp. 107–109; Mihai Sorin Rădulescu, „Scrisori către Nicolae Ghika-Budești”, în *BCMI*, serie nouă, nr. 3–4, 1990, pp. 26–32; nr. 1, 1991, pp. 33–39.

⁴ *Personalități românești ale științelor naturii și tehnicii. Dicționar*, pp. 164–166.

⁵ Despre istoria și genealogia familiei Ghica există o serie de lucrări. De ex., Dora d'Istria, *Gli Albanesi in Rumania. Storia dei Principi Ghika...*, Florența, 1873; Mihail Gh. Ghika, „Câteva cuvinte asupra originii Ghikuleștilor din Moldova”, în *Convorbiri literare*, XXXVI, 1902, pp. 1122–1126; Vladimir I. Ghika, *op.cit.*

cârmuitori în secolele XVII–XIX își au, desigur, locul lor în istoria noastră. A-l recunoaște și a-l explica rămâne încă unul dintre numeroasele țeluri ale istoriografiei românești.

În secolul XX, familia Ghika a continuat să-și manifeste vigoarea spirituală – prin Monseniorul Vladimir Ghika¹, mort în închisoarea comunistă de la Jilava, fratele său, diplomatul Dimitrie Ghika², ministru de Externe în guvernul Iorga–Argetoianu (1931–1932), geologul Ștefan Ghika-Budești³, inginerul Șerban Ghica, secretar general al Societății Politehnice, fizicianul Grigore Ghika, diplomatul Alexandru Ghika. Este poate locul să precizez că în familia Ghika au fost utilizate scrieri diferite ale patronimicului, dar este vorba de aceeași familie. De pildă, urmașii scriitorului și omului politic Ion Ghica au folosit forma „Ghica”. Urmașii beizadelei Alecu Ghyka⁴, unul dintre fiii domnitorului Grigore Alexandru Ghyka (1849–1956), și-au ortografiat numele „Ghyka”. Aproape toți ceilalți membri ai familiei au folosit forma „Ghika”. Explicația rezidă, pe de-o parte, într-o

¹ Despre Monseniorul Vladimir Ghika există multe lucrări, de ex. cea a lui Jean Daujat, *op.cit.* Vezi, mai recent, Prințul Vladimir I. Ghika, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri spirituale*, Cluj-Napoca, 1995 (traducere de Doina Cornea, Gheorghe și Viorica Lascu).

² O parte a amintirilor lui Dimitrie I. Ghika a fost publicată în *Magazin istoric*, în ultimii ani.

³ Mircea Florea, Florin A. Rădulescu, „Ștefan Ghika-Budești (1904–1959), creator al școlii românești de geologie inginerască și hidrogeologie”, în *Studii și cercetări de geologie*, t. 39, 1994, pp. 127–130.

⁴ Vasile Panopol, *Pe ulițele Iașului*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Mihai Sorin Rădulescu, p. 110.

reminiscentă a scrierii chirilice, în care litera „c” era redată prin „k”, iar, pe de altă parte, influența franceză a determinat opțiunea pentru această din urmă literă. Ghiculeștii au fost și sunt o familie foarte ramificată: cele două branșe principale – Ghiculeștii munteni și cei moldoveni – se împart în numeroase subramuri, ce și-au luat numele după moșia principală: Comănești, Deleni, Trifești, Budești, Climești etc.

Din descendența directă a lui Grigore Alexandru Ghyka, ultimul domn al Moldovei înainte de Unirea din 1859, a făcut parte regretatul medic și om de știință Grigore Ghyka (1938–1992), cercetător reputat la Institutul „Victor Babeș” din București. Destinul său a fost marcat de originea socială foarte „nesănătoasă”, căci ce putea fi oare mai negativ în vremea regimului totalitar decât să fii „prinț”? Dosarul său era agravat și de faptul că tatăl său, Alexandru Ghyka (1905–1982), de profesie magistrat, fusese unul dintre frunțașii Gărzii de Fier. El și-a plătit opțiunea politică cu aproape 24 de ani de închisoare, începuți în timpul regimului Antonescu și încheiați în 1964. Toți colegii săi de închisoare vorbesc despre demnitatea deosebită a prințului Ghyka¹, despre curajul său ieșit din comun. Din căsătoria sa cu Maria-Eliza Orleanu, fiica omului politic liberal Mihail G. Orleanu²,

¹ Ion Ioanid, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, vol. IV, București, Editura Albatros, 1994, p. 176.

² Dr. Grigore Ghyka, Mihai Sorin Rădulescu, „Mihail G. Orleanu. Însemnări politice”, în *Studii și Materiale de Istorie Modernă*, vol. IX, 1995, pp. 121–150; *Idem*, „Din trecutul P.N.L. – Mihail G. Orleanu”, în *Liberalul*, nr. 34, 18–25 ian. 1991, p. 1; *Idem*, „Orlenii”, în *Porto-Franco*, nr. 3–4 (9–10), Galați, 1991, p. 41; Mihai Sorin Rădulescu, *Elita liberală românească 1866–1900*, pp. 111–112.

președinte al Adunării Deputaților în momentul adoptării Constituției din 1923, s-au născut trei copii: Grigore, Ioana și Marina, care au petrecut o copilărie plină de privațiuni la Galați, în anii lui Gheorghiu-Dej. Mulțumită capacității sale intelectuale deosebite și unui cuvânt bun pus de doctorul Theodor Burghele – el însuși descendent dintr-o familie boierească din Moldova¹ –, tânărul Grigore Ghyka a putut urma Facultatea de Medicină din București și a făcut carieră în cercetarea științifică. Autor al unei cărți (în colaborare) despre imunogenetică și al multor studii și articole, Grigore Ghyka a fost una dintre mințile cele mai strălucite ale generației sale. S-a stins din viață la o vârstă relativ tânără, din pricina unui astm ce l-a chinuit mulți ani. Din prima sa căsătorie – cu Elena Emandi, scoborâtoarea unui neam boieresc din sudul Moldovei² și nepoată de fiică a cunoscutului medic Socrat Lalu – s-au născut doi fii, Alexandru și Grigore, care duc mai departe, în Statele Unite ale Americii, numele tatălui lor.

Prin bunica sa paternă, Constanța Câmpineanu, doctorul Grigore Ghyka descindea în linie dreaptă din boierul patriot Ion Câmpineanu³, mentor al generației pașoptiste, precum și din sus-amintitul domnitor Grigore Alexandru Ghyka, care le-a îngăduit revoluționarilor de la 1848 să revină în țară⁴ și să ocupe funcții publice, ceea

¹ M. S. Rădulescu, „Despre genealogia lui Theodor Burghele”, în *Viața medicală*, nr. 27(549), 7 iulie 2000, p. 5.

² Paharnicul C. Sion, *op. cit.*, p. 324.

³ C. Vlăduț, *Ion Câmpineanu*, București, 1973, pp. 30–31.

⁴ Leonid Boicu, *op. cit.* Grigore Alexandru Ghyka s-a stabilit în Franța, unde s-a sinucis (Michel Dauvergne, François Lehtëve, *Le Mée-sur-Seine et son histoire*, Le Mée-sur-Seine, 1994, pp. 147–150).

ce a creat, astfel, condițiile pentru pregătirea Unirii de la 1859. Dar această cu adevărat nobilă ascendență nu a fost pentru regretatul medic Grigore Ghyka – între ale cărui rude apropiate se număra și eminentul economist Victor Slăvescu – un blazon neonorat. Savantul bucureștean a știut să dea substanță vechiului adagiu „noblesse oblige”.

CUPRINS

PREAMBUL	5
UN PORTRET DE LA PARIS	
AL LUI DUMITRACHE GHICA	11
DESPRE UN PORTRET AL DOMNIȚEI ZOE GHICA	19
URMAȘII VOIEVODULUI GRIGORE AL III-LEA GHICA ...	32
UMBRE ROMÂNEȘTI LA RAVENNA	35
DOUĂ SCRISORI DIN FAMILIA GHYKA	42
UN DIPLOMAT FRANCEZ DIN SECOLUL AL XIX-LEA:	
EUGÈNE POUJADE	48
ADOLPHE CRÉMIEUX ȘI ROMÂNII	62
UN PICTOR <i>FIN DE SIÈCLE</i>	73
DESPRE GENEALOGIA ARHITECTULUI	
NICOLAE GHICA-BUDEȘTI	82
ÎN CĂUTAREA IDENTITĂȚII: ARHITECTUL NICOLAE	
GHICA-BUDEȘTI, FORMAȚIA ȘI ÎMPLINIRILE SALE. ...	93
DIN CORESPONDENȚA ARHITECTULUI	
NICOLAE GHICA-BUDEȘTI	113
PICTORUL ALBERT BESNARD ȘI PRIETENII SĂI	
DIN FAMILIA GHICA	144
PREȚIOASĂ MEMORIALISTICĂ DIPLOMATICĂ	165

DESPRE GENEALOGIA LUI MATILA C. GHYKA	170
DIN NOU DESPRE STRĂMOȘII LUI MATILA C. GHYKA:	
FAMILIA COSTIESCU	178
PE URMELE LUI MATILA C. GHYKA	204
PRECIZĂRI LA BIOGRAFIA LUI MATILA C. GHYKA	214
MATILA C. GHYKA LA LONDRA	223
DIN CORESPONDENȚA LUI MATILA C. GHYKA	226
UN ROMÂN PE ȚĂRMUL MEDITERANEI	275
O PREZENȚĂ ROMÂNEASCĂ ÎN NORDUL AFRICII	282
UN GENEALOGIST DIN VECHIUL BUCUREȘTI	288
GHICULEȘTII – ARISTOCRAȚII DE LÂNGĂ NOI	291